

HÚSVÉT

A húsvét a keresztény egyház egyik legfontosabb (Jézus halálának és feltámadásának, az emberiség megváltásának) ünnepe, ugyanakkor a tavasz eljövetelének köszöntése is. Egyházi és családi ünnep, amelyhez világszerte számos népszokás és hagyomány kötődik.

Húsvétot mozgó ünnepnek is szokták nevezni, mert húsvét napja az 1582-ből származó egyházi szabályzat szerint a tavaszi holdtölte utáni első vasárnapra esik: március 22. és április 25. közé.

HÚSVÉTI NÉPSZOKÁSOK, JELKÉPEK, HAGYOMÁNYOK

Szinte minden népnél rengeteg szokás kötődik a húsvéhoz. A hagyományok jelentős része nem épült be a keresztény vallás ünnepi rítusaiba, hanem azzal párhuzamosan, mint falusi közösségek ünnepi szokásai maradtak fent. Közülük néhány:

Barkaszentelés

Jézus Jeruzsálembé vonulásának emlékününepe a húsvét előtti, ún. virágvasárnap. A 6. századtól kezdve ekkor körmeneteket tartottak, ahol a pálma az időjárási viszonyok mellett a különféle varázslatoktól is megvédett. Nálunk ezt a szentelt pálmát helyettesíti a barka. Megfigyelhető, hogy bár egyházi eredetű a barkaszentelés, de a népi hagyományokban felhasználták rontás ellen, gyógyításra, mennydörgés és villámlás elhárítására.

Kiszehajtás, villőzés

Virágvasárnapi jellegzetes szokás szerint egy szalmabábut többnyire menyecskeruhába öltöztettek. A kiske vagy más néven banya a tél, a böjt, a betegség megszemélyesítője, amelyet a lányok énekelve végigvittek a falun, majd pedig vízbe hajították vagy elégették. A kiskehajítás után sok helyen a villőzés következett. A lányok villónak nevezett faágakkal járták a házakat, ezeket a faágakat felszalagozták, olykor kifújt tojásokkal díszítették. A kiske kivitele a tél kivitelét, a villó behozatala pedig a tavasz behozatalát jelentette.

A tojás

A tojás a termékenység, az új élet jelképe. Egyes teremtésmítoszok szerint a világ maga is egy tojásból keletkezett: a héj egyik fele az eget, másik a földet, sárgája a Napot, fehérje a Holdat szimbolizálja. A Krisztus utáni korban a feltámadásnak, örök életnek vált jelképévé, ugyanakkor egészségmegőrző, bő termést varázsló mágikus hatást is tulajdonítottak neki.

Bárány

A legősibb és a legelterjedtebb húsvéti jelkép. A húsvéti bárány Jézust jelképezi.

Nyúl

Ez a jelkép Németországból ered, nálunk a XIX. század folyamán honosodott meg. A legenda szerint Ostarának, agermán istennőnek volt egy színes tojásokat tojó madara, amelyet a gyermekek szórakoztatása kedvéért nyúllá változtattak. Más verzió szerint pedig dühében változtatta át a

szárnyast. A lényeg, hogy így kapott helyet a különböző kultúrkörökben a furcsa nyuszi, amely fészket rak, és azt tojásokkal tölti meg.

A nagyhét és szokásai:

- 🔔 **Nagycsütörtök:** Krisztus utolsó vacsoráját, majd elfogatását és szenvedéseinek kezdetét idézi. Nagycsütörtök estéjén a harangok elhallgatnak, a hagyomány szerint Rómába „mennek”, s csak nagyszombaton szólalnak meg újra.
- 🔔 **Nagypéntek:** Jézus kereszthalálának napja a böjt és a gyász ideje. Nagypénteken a hívők tartózkodnak a húsételektől. Ezt a napot a népi babona szerencsétlennek tartotta, amikor tilos volt mindenféle állattartással, földműveléssel kapcsolatos munka. Ilyenkor nem gyújtottak tüzet, nem fontak, nem szőttek stb. Úgy hitték, aki nagypénteken napfelkelte előtt megfürdik, azon nem fog majd a betegség.
- 🔔 **Nagyszombat:** Húsvét ünnepének kezdete. Az esti körmenetek, a templomokban az új tűz gyújtása, mely Jézus és egyben a remény jelképe azt adja hírül, hogy Jézus feltámadt, a megváltás közel van. Este „visszajönnek” a harangok Rómából. Nagyszombaton ér véget a negyvennapos böjt.
- 🔔 **Húsvétvasárnap:** A feltámadás napja, a keresztények a feltámadt Krisztust ünneplik. Ehhez a naphoz tartozott az ételszentelés hagyománya. A délelőtti misére letakart kosárral mentek a hívők, melyben bárányhús, kalács, tojás, sonka és bor volt. Emellett ehhez a naphoz is munkatiltalom kapcsolódott: nem sepertek, nem főztek, nem hajtották ki és nem fogták be az állatokat.
- 🔔 **Húsvéthétfő:** A LOCSOLKODÁS NAPJA. A húsvéti hagyományok közül talán legismertebb népszokás. A fiúk, férfiak locsolóversek kíséretében kölnivel megöntözik a lányokat, asszonyokat, melyért cserébe (főleg a gyerekek) hímes tojást, újabban pénzt kapnak. Ez a szokás igencsak új, alig 100 évre tekint vissza, ám a friss kútvízzel való locsolás régi eredetű.

